

**Молюски.
Різноманітність,
роль у природі та
значення в житті людини**

Різноманітність червононогих МОЛЮСКІВ

Звичайний СТАВКОВИК

Мешкає у ставках, озерах, тихих заводях. Його черепашка 4 – 7 см спірально закручена в 4-5 завитків. Вона має гостру верхівку й великий отвір – устя. Плоска нога ставковика має широку підошву. При скороченні мускулатури ноги ставковик повільно повзе по поверхні. На голові є два щупальця, біля їхньої основи є два ока й рот.

Виноградний й слимак

Виноградний слимак – найбільший черевоногий молюск Європи. Його округла черепашка до 5 см в діаметрі має довжину 6-8 см. В нормальному стані добре помітна голова з двома парами щупальців: короткими дотиковими та довгими, що несуть очі. Живуть не тільки на винограді а й в парках, садах, на узліссях, на огорожах, на стінах.

Королівський й слимак

Королівський слимак сягає в довжину 30 см та важить близько 2,5 кг. Іноді в панцирі молюска оселяються маленькі рибки розміром близько 2 см. Дуже цінується перламутровий шар черепашки цього молюска. Якщо між черепашкою та мантією попаде яка-небудь частка, то навколо неї наростає перламутр і утворюється рожева перлина.

Різноманітність двостулкових молюсків

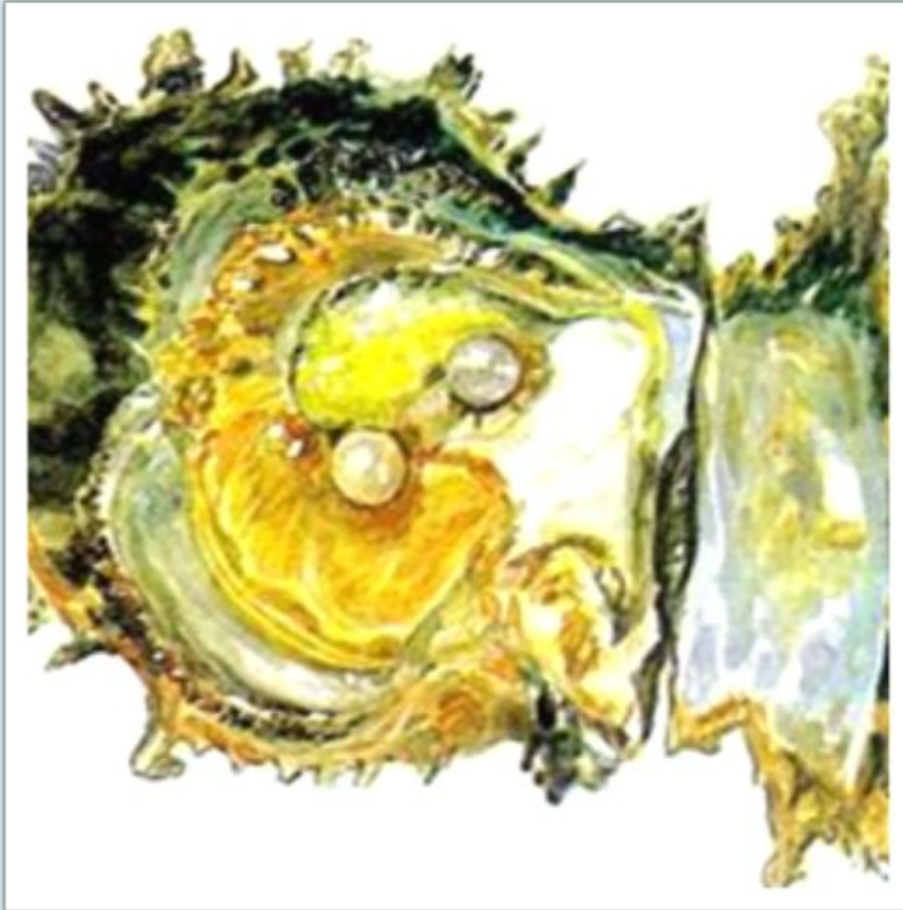

Беззубка

Беззубка мешкає на замуленому та піщаному дні річок, озер та ставків. Її тіло досягає 20 см і зовні вкрите двостулковою черепашкою. Живляться беззубки одноклітинними організмами та дрібними рачками, що попадають до мантийної порожнини з током води.

Перлова скойка

Перлова скойка отримала свою назву за найцікавіший продукт моря, який вона виробляє – перли. Багато перлових скойок – довгожителі (перлова скойка європейська-50-60 років, а деякі особини доживають до 100 – 120 років). Розмножуватися вона починає у 20-річному віці.

Утворення перлини

Початком для перлини стає стороннє тіло (піщинка або навіть паразит -- стьожковий черв □ як), що потрапляє між внутрішньою поверхнею черепашки та мантією або до самої мантії. Воно викликає подразнення мантійного епітелію, який починає вкривати це стороннє тіло шарами перламутру. Відтак через деякий час утворюється блискуча кулька. Перлина довго не зберігається. Усього якихось 100-150 років, потім вона мутніє тріскається й

Устриці

Устриці – їстівні молюски. У морях мешкає близько 50 видів цих тварин. Біля берегів Європи водяться 2 види, які людина споживає в їжу. Це європейська та португальська устриці. Європейська устриця – дивовижна тварина. Вона може змінювати свою стать. Спочатку устриця, що досягла стадії розмноження, функціонує як самиця, а через деякий час – як самець. Під час перебування самицею устриця відкладає від 600 до 3млн яєць. Живе європейська устриця близько 30 років.

Морський гребінець

Морський гребінець – істивний молюск, як і всі гребінці вміє “стрибати”. Він пролітає деяку відстань у воді над дном і часом навіть вискакує з води. Робить він це збираючи воду всередину черепашки, а потім різко її випускаючи. Облямовують черепашку гребінця тридцять два блакитні вічка. За своєю будовою вони дуже схожі на очі людини.

Корабельни й черв'як

Корабельний черв'як, або тередо, досягає 45 см і скоріше схожий на черв'яка. На передньому кінці тіла тередо має маленьку черепашку, кожна стулка якої складається з трьох частин. Дві вкриті зубреними ребрами, що пристосовуються для бурення деревини. Тередо можуть прогризати ходи довжиною до 2 м і діаметром до 5 см у підводних дерев'яних частинах суден і різних гідротехнічних спордах.

Різноманітність головоногих МОЛЮСКІВ

Кальмари

Кальмари мають подовжено-циліндричне тіло з добре вираженою головою та загостреним заднім кінцем. По боках тіла в задній частині є трикутні плавці. Загальна довжина кальмара сягає 40—50см. Ротовий отвір облямований десятьма щупальцями, або руками, вісім з яких короткі, а два - довгі, так звані ловчі. На щупальцях є присоски. Змінює забарвлення тіла, глибоководні світяться.

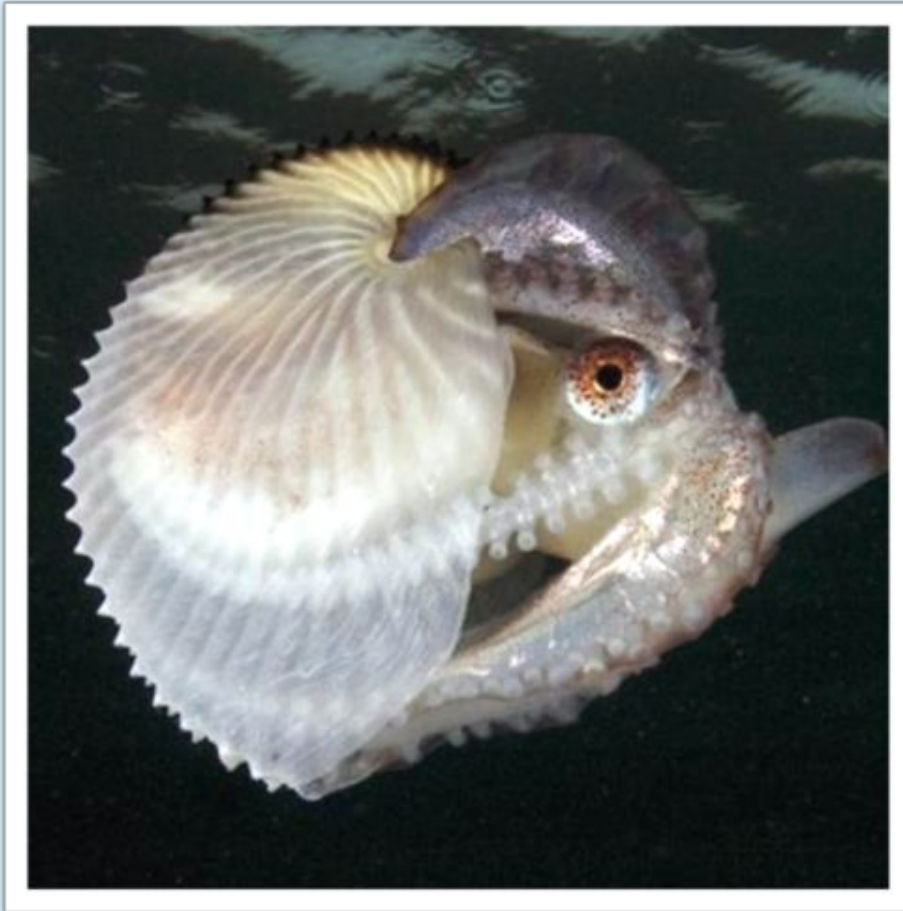
Восьминог

И

Восьминоги мають кулясте мішкувате тіло. Мешкаючи у морях, восьминоги люблять жити в западинках та печерах на мілководді. На голові містяться вісім щупальців з присосками. У восьминогів є й мозок, вкритий зачатковою корою з сірих найдрібніших клітин. Око восьминога дуже зірке, великих розмірів. Тіло дуже чутливе, в шкірі є світлочутливі, дотикові, нюхальні та смакові клітини.

Восьминоги аргонавти

Восьминоги аргонавти мешкають у найтонших черепашках (тільки самиці). У них, ніби в мініатюрних човниках, аргонавти й виношують потомство. Самиці в цих молюсків більші за самців у 20 разів. Різниця між ними така ж, як між левом та мишею. Найбільший самець, що відомий науці, міг би вміститися на нігті твого великого пальця. Дуже гарно маскуються.

Каракатиці

Каракатиці залишили “чорний” слід у людській культурі (чорнильна рідина). Її тіло плоске, наче корж. Черепашка являє собою вапняну пластинку (кістка каракатиці). Ротовий отвір оточують 10 щупальців. Цими щупальцями каракатиці досить спритно переплітають стебельця з яйцями й кріплять їх навколо опори. Роговим дзьобом каракатиця без зайвих зусиль може роздробити панцир великого краба або череп птаха

Роль молюсків у природі

1. Молюсками харчується багато риб.
2. Двостулкові молюски є біологічним фільтром у природних водоймах.
3. Черевоногі молюски проникнули в багато біотопів морів, океанів, прісних водойм і суші.
4. Повсюдно в наземних біотопах поширені легеневі черевоногі. Вони зустрічаються в лісовій і луговій підстилці, на стеблах трав, на стовбурах дерев, на валунах із лишайниками, серед кам'янистих розсипів, на поверхні скель.
5. Черевоногі служать проміжними хазяїнами багатьох плоских паразитичних червів — трематодів.
6. Наземних черевоногих поїдають дрозди й деякі інші птахи, із ссавців — їжаки й кроти, а також рептилії. Нерідко на черевоногих нападають хижі жуки. Порожні черепашки наземних молюсків мухи й оси використовують для відкладання яєць.
7. Губки, моховинки, морські жолуді, гідроїдні поліпи й інші тварини часто використовують черепашки морських черевоногих як субстрат, на який осідають їхні личинки.

Значення молюсків у житті людини

1. М'ясо й стулки черепашок використовують для виготовлення кормового борошна, що додається у їжу домашній птиці, й добрив.
2. Їхні черепашки використовують як сировину для виробів з перламутру (беззубки, прісноводні й морські перлинниці), на них промишляють заради перлів.
3. Корабельний черв'як точить довгі ходи в дереві, через що виходять із ладу портові споруди, днища кораблів. Молюск дрейссена прикріплюється до різних гідротехнічних споруд (водозабірних труб, захисних ґрат), що утруднює прохід води й вимагає постійного чищення від обростань.
4. Головоногих молюсків використовують у медицині й парфумерії.
5. З гарних черепашок наутилусів робили прикраси, із чорнильної рідини сепій виготовляли фарбу й чорнило.
6. За основними показниками поживності — калорійністю й білковим складом — кальмари й інші головоногі перевершують інших вживаних у їжу молюсків і навіть деяких риб і лише